

3.4.Cách xây dựng bài giảng và tổ chức dạy học theo e-learning

Thông thường có 7 giai đoạn (phase) để xây dựng bài giảng và tổ chức một khóa học theo hình thức e-learning, bao gồm:

- Giai đoạn 1: Phân tích.
- Giai đoạn 2: Xây dựng kế hoạch dạy học trực tuyến
- Giai đoạn 3: Thiết kế kịch bản dạy học trực tuyến cho từng bài cụ thể
- Giai đoạn 4: Xây dựng các học liệu điện tử
- Giai đoạn 5: Đưa lên LMS
- Giai đoạn 6: Thực hiện đào tạo trên LMS
- Giai đoạn 7: Kiểm tra đánh giá

Sau đây sẽ là chi tiết từng bước tổ chức dạy học trực tuyến (e-learning)

Giai đoạn 1: *Phân tích.*

Trong bước này, người giáo viên sẽ phải nghiên cứu tài liệu, giáo trình, dự đoán kỹ năng, trình độ của người học... để xác định mục tiêu, trọng tâm kiến thức cơ bản mà người học cần biết.

Bước đầu của giai đoạn này, người giáo viên cần xác định mục tiêu của khoá học:

- Khoá học sẽ cung cấp cho người học những kiến thức gì?
- Người học sẽ làm được những gì sau khi kết thúc khoá học?
- Người học sẽ có các hành vi ứng xử thế nào?

Tiếp đó, người giáo viên cũng cần phải xác định tư tưởng rằng khoá học này sẽ dành cho đối tượng nào, trình độ ra sao? Người giáo viên cần phải tiên đoán, ước lượng đánh giá trình độ của người học khi tham gia lớp học, qua đó sẽ lựa chọn những kiến thức phù hợp với từng người học cụ thể (cá nhân hoá quá trình đào tạo).

Người giáo viên cần phân tích các kỹ năng hiện tại của người học, như người học có thể đã biết những gì, chưa biết những gì, người học cần phải có những kiến thức tối thiểu nào để có thể tham gia khoá học (điều kiện tiên quyết).

Từ những thông số đó, người giáo viên sẽ tiến hành tìm kiếm các tài liệu tham khảo phù hợp với trình độ của người học.

Giai đoạn 2: Xây dựng kế hoạch dạy học

Từ những kết quả thu được sau khi phân tích ở giai đoạn 1, người giáo viên cần lên kế hoạch đào tạo sao cho phù hợp với người học.

Trong giai đoạn này, người giáo viên cần hoạch định xem khóa học sẽ cung cấp những kiến thức gì, với thời lượng bao nhiêu, công việc cho từng khoảng thời gian như thế nào, mục tiêu cần đạt được sau mỗi khoảng thời gian, các tài liệu, bài tập tham khảo, đánh giá... tương ứng với từng khoảng thời gian cụ thể...

Tài liệu về kế hoạch thường được chia làm 2 phần: Các thông tin chung và bảng kế hoạch đào tạo.

Các thông tin chung sẽ xác định những thông tin chung nhất về khóa học như: Tên khóa học, người biên soạn, ngày tháng..., còn bảng kế hoạch đào tạo sẽ cung cấp một cái nhìn tổng quan về toàn khóa học, trong từng giai đoạn cụ thể...

Các thông tin chung bao gồm những thông tin sau:

- Ngày lập kế hoạch: Xác định ngày lập kế hoạch, sau này sẽ được sử dụng nếu chúng ta muốn "nâng cấp" bài giảng. Việc đưa ngày tháng vào bản kế hoạch sẽ cho phép chúng ta thấy được những điều chỉnh thay đổi qua mỗi lần nâng cấp.
- Người lập kế hoạch:
- Đối tượng đào tạo: Xác định đối tượng sẽ học môn học
- Mục tiêu của khóa học: Xác định các mục tiêu về kiến thức, kỹ năng, thái độ chung của toàn môn học
- Tài liệu tham khảo chính: Cung cấp các tài liệu tham khảo hoặc các địa chỉ Website tham khảo.
- Thời gian đào tạo dự kiến
- Điều kiện tiên quyết (những yêu cầu mà người học cần phải có trước khi tham gia khóa học)

Bảng kế hoạch đào tạo được xây dựng với những thông tin sau:

- Thời gian thực hiện
- Chủ đề cần truyền đạt
- Mục tiêu, yêu cầu cụ thể
- Tham chiếu tài liệu
- Bài tập (bài tập lớn)
- Các chủ đề cần thảo luận trên diễn đàn

Giai đoạn 3: *Thiết kế kịch bản dạy học*

Trong phần này, chúng ta tiến hành thiết kế kịch bản dạy học cho một bài học cụ thể. Kịch bản dạy học tương tự như một giáo án điện tử, trong đó xác định rõ ràng mục tiêu, mục đích của giáo viên, và các hoạt động tương tác giữa người học và máy tính (trong mô hình e-learning, người người học sẽ làm việc trực tiếp với máy tính chứ không phải làm việc với giáo viên). Các hoạt động diễn ra ở đây chính là các T và H trong nguyên lý dạy học "chia để trị".

Việc thiết kế một kịch bản quan trọng hơn nhiều so với việc sử dụng các công cụ xây dựng nội dung. Khi đã có kịch bản tốt, ta có thể nhờ người khác số hoá kịch bản này với chi phí rẻ hơn nhiều so với công đoạn thiết kế.

Để thiết kế kịch bản dạy học cho một bài học, ta thực hiện như sau:

Bước 1: Xây dựng cây đề cương chi tiết

Cây đề cương chi tiết này là phần mục lục của bài giảng. Dựa trên cây đề cương này, chúng ta sẽ hình dung được toàn bộ nội dung của bài học mà học sinh cần tiếp nhận

Bước 2: Xây dựng kịch bản (tập các hoạt động của thầy, của trò)

Bước này sẽ chi tiết hóa từng mục trên cây đề cương. Với mỗi nhánh trên cây đề cương, chúng ta sẽ xác định một "kịch bản" dạy học bao gồm tập hợp các hoạt động của thầy, của trò. Các hoạt động của thầy có thể là:

- Các hoạt động thuyết trình (Audio, văn bản)
- Các hoạt động trình diễn mô phỏng (Video, flash)
- Các hoạt động hỏi đáp

- Các hoạt động thảo luận ...
- (có thể) đưa ra danh sách các tài liệu đa phương tiện kèm theo.

Giai đoạn 4: *Xây dựng bài giảng điện tử*

Sau khi đã có kịch bản chi tiết, giáo viên sẽ tiến hành quá trình tìm kiếm các tư liệu học tập (hay còn gọi là học liệu) có sẵn trên Internet. Đó có thể là hình ảnh, văn bản, video...

Tuy nhiên những học liệu này thường không hoàn chỉnh và không phù hợp với ý đồ của giáo viên. Vì vậy, giáo viên cần sử dụng các công cụ hỗ trợ xử lý học liệu để xử lý hình ảnh (photoshop), các chương trình chuyển đổi định dạng âm thanh (Audacity), hay các chương trình biên tập video (Xilisoft Video Converter), xây dựng hoạt cảnh (Flash)...

Sau khi đã có những học liệu thô, chúng ta sẽ tiến hành xây dựng toàn bộ bài giảng điện tử bằng cách sử dụng một phần mềm biên soạn nội dung (Authoring tools) để sắp xếp các học liệu theo một tiến trình cụ thể đã hoạch định trong kịch bản. Kết thúc của quá trình này là một gói học liệu đã sẵn sàng được đưa lên Internet

Giai đoạn 5: *Tải bài giảng lên Internet*

Trong Giai đoạn này, ta sẽ phải làm một số công việc sau:

Bước 1: Đóng gói bài giảng đã được số hóa theo một chuẩn định trước gọi là chuẩn SCORM.

Bước 2: Đăng ký dạy trên một hệ quản trị đào tạo trực tuyến nào đó

Bước 3: Tải gói SCORM lên khóa học đã đăng ký, giải nén.

Sau Giai đoạn này, chúng ta sẽ bắt đầu tiến hành quá trình dạy học trên mạng.

Giai đoạn 6: *Tổ chức hoạt động dạy học trên hệ LMS*

Người giáo viên sau khi tải các học liệu được đóng gói (thường theo chuẩn SCORM) lên mạng, sẽ tiến hành các hoạt động hỗ trợ người học trong quá trình học tập như: tạo các phòng chat để người học có thể tham gia trao đổi trực tuyến, tạo

các diễn đàn trao đổi, tạo các bài tập lớn để yêu cầu người học vận dụng các kiến thức đã thu nhận được, hay hỗ trợ người học học tập theo một số hình thức khác...

Giai đoạn 7: Kiểm tra, đánh giá

Trong Giai đoạn này, người giáo viên sẽ phải tiến hành kiểm tra, đánh giá xem sau khoá học, người học tiếp thu được những gì, có đạt được mục tiêu ban đầu hay không. Đồng thời, người giáo viên cũng nên tiến hành hỏi ý kiến của người học về chất lượng khoá học của mình, những điểm mạnh, yếu của khoá học, rồi quay lại cải tiến khoá học của mình.